

Szegedi Iskolai Longitudinális Program

MTA-SZTE Képességfejlődés Kutatócsoport
6722 Szeged, Petőfi Sándor sgt. 30–34.

A Szegedi Iskolai Longitudinális Programot (SZILP) a Szegedi Tudományegyetem Neveléstudományi Intézete mellett működő MTA-SZTE Képességfejlődés Kutatócsoport indította 2003-ban. A SZILP Magyarországon egyedülálló mérésorozat, melynek keretében az iskolába lépéstől nyolc éven át vizsgálja a tanulók tudását és a tanulással kapcsolatos jellemzőit. A program eddig két korcsoport (2003–2011; 2007–2015) fejlődését követte végig iskolába lépéstől az általános iskola befejezéséig. A harmadik követett minta tanulói most 4. évfolyamosok. Partneriskoláink (172) leképezik a magyarországi iskolákat, az ország minden régióját, megyéjét. Egyaránt vannak köztük kistelepülések (néhány fős osztályokkal működő) iskolái és városok jelentős létszámú (25–35 fős), párhuzamos osztályokkal működő intézményei. A programban részt vevő tanulók száma korcsoportonként 5000-nél több, meghaladja az adott korú iskolás népesség öt százalékát. A partneriskolák egy része felkérésünkre csatlakozott a programhoz, egy része maga jelezte részvételi szándékát.

A program alapvető célja az iskola segítő-fejlesztő hatásának feltárása, a korai diagnózist lehetővé tevő mérőeszközök kidolgozása a tanulók kognitív és szociális készségeinek, képességeinek, tanuláshoz fűződő attitűdjének rendszeres, a közoktatás teljes idejére kiterjedő vizsgálatával. Az összegyűjtött adatok lehetővé teszik annak megmutatását, hogy mely életkorban milyen jellegű különbségek állandósulnak a tanulók között; az iskolarendszer mely ponton és hogyan tud hatékonyan beavatkozni a fejlődés folyamatába; valamint mit tehet a tanulási problémák megelőzése érdekében. A rendszeres mérések az egyéni fejlődési pályák leírásával, a lemaradás és a felzárkózás, a hátrányok ledolgozásának jelzésével lehetővé teszik a személyre szabott oktatási programok iskolai alkalmazásának támogatását.

A program az iskolában megszerezhető tudás minőségét, fejlődését és az azt befolyásoló tényezőket vizsgálja. Középpontjában három fő műveltségterület, az olvasás-szövegértés, a matematikai és a természettudományos tudás fejlődésének követése áll. Ezeken túl sor kerül különböző kognitív (értelmi) képességek (pl. induktív gondolkodás, problémamegoldás) és az idegennyelv-tudás mérésére is. A vizsgálat sorozat követi a tanulók iskolához, tantárgyukhoz való viszonyának változását, képet ad tanulási stratégiáikról, énképükről, motivációikról, továbbá feltárja a mért tudás és a családi-kulturális háttér (pl. szülők iskolázottsága, szabadidős tevékenységek) kapcsolatát. A fejlődés elemzéséhez szükséges kezdő viszonyítási pontot máig az iskolakezdéskor felvett DIFER-tesztrendszer eredményei szolgáltatják, melyek az elemi alapkészségek iskolakezdéskor fennálló fejlettségéről adnak információt. A kutatócsoport jelenleg egy új, elektronikus alapú iskolaérettség-tesztesomag fejlesztésén dolgozik.

A mérésekre minden tanévben ősszel és tavasszal kerül sor. Ősszel a különböző kérdőíveket és a nem iskolai (tantervi) tudást mérő teszteseteket vesszük fel. Tavasszal történik a három fő műveltségterület és a különböző kognitív képességek vizsgálata.

A tanulók tudását elektronikus alapú tesztekkel mérjük. Az egyéb, az iskolai eredményességet befolyásoló (pl. az iskolához, tantárgyukhoz való viszony) jellemzők összegyűjtése online kérdőívekkel zajlik.

Az adatfelvétel – az Országos kompetenciaméréshez hasonlóan – a tanulók mérési azonosítójával történik. Ennek köszönhetően a tanulók személye az adatbázosból nem

visszakereshető, kizárólag az iskola tudja az eredményeket tanulóhoz kapcsolni. Az eredményekről a szülők és a tanulók az iskolától kérhetnek tájékoztatást. A kutatócsoport minden tanuló eredményét elektronikus formában megküldi az oktatási intézményeknek.

A tesztek eredményei megbízható, objektív információkat szolgáltatnak a tanulók tudásáról, ám a mérések elsődleges célja nem a tanulók tudásának minősítése. A mérésnek sem a pedagógusok, sem az iskolák számára nincs tétje. A pedagógusok számára visszajelzést nyújt arról, hogy az általunk vizsgált területeken hogyan teljesítenek diákjaik. Segít azonosítani a hiányosságokat, az erősségeket, a lemaradó és a felzárkózó tanulókat. A tanulók olyan tesztekkel oldanak meg, amelyeket külső szakértők állítanak össze, így láthatóvá válik, milyen eredményt ér el a tanuló a nem a tanára/tanítója által összeállított mérőlapon. Az eredmények összehasonlíthatók országos, regionális átlagokkal, segítve az eredmények objektív értelmezését. A program keretében nem tantervi tudás mérése is történik, így a tanulók olyan területeken is kipróbálhatják magukat, amelyeket az iskolában nem mérnek, ugyanakkor fejlesztésével foglalkoznak. A tesztek megoldása során gyarapszik a tanulók tudása, feladatmegoldó gyakorlatra tesznek szert, mindez jól hasznosítható a különböző megmérettetések során, például felvételi szituációkban. A tanulók olyan feladatokkal is megismerkednek, amelyek az iskolában nem megszokottak (az iskolai tanuláshoz kapcsolódnak, de nem azt és nem úgy mérik, mint a tanórákon szokás).

A programról és az eredményekről részletesebben olvashat honlapunkon (www.edu.u-szeged.hu/kkcs/hu/longitudinalis).

Ajánljuk figyelmébe *Csapó Benő* publikációját a Szegedi Iskolai Longitudinális Programról (www.edu.u-szeged.hu/~csapo/publ/2014_Longi_Csapo.pdf).